

SXEDIO.50M

11.6.1917: ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ. ΜΕ ΤΙΣ ΨΗΦΟΥΣ ΤΩΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΜΕΛΩΝ ΚΑΤΑΨΗΦΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΜΕ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΖΗΤΟΥΣΑΝ ΟΠΩΣ ΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΜΟΣΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η συζήτηση στο Νομοθετικό για το ενωτικό ψήφισμα που κατέθεσε ο βουλευτής Λεμεσού- Πάφου Ν. Κλ. Λανίτης και το οποίο προτείνεται όπως γίνει αναφορά στον ενωτικό αγώνα των Κυπρίων στην αντιφώνηση προς τον Αρμοστή, συνεχίστηκε και σε τρίτη συνεδρία στις **11 Ιουνίου 1917**.

Τα επίσημα πρακτικά του Σώματος έχουν ως εξής:
ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΕΥΤΕΡΑΣ **11 ΙΟΥΝΙΟΥ 1917**
(Προεδρία Αρμοστού)

ΑΡΜΟΣΤΗΣ: Επιθυμεί τις των βουλευτών να ομιλήση ή ο εισηγητής του ψηφίσματος να κλείση την συζήτησιν;

ΛΑΝΙΤΗΣ: Επεθύμουν κ. Πρόεδρε, και αυτό δεν είναι επιθυμία μόνον ιδική μου, αλλά και επιθυμία όλων των Ελληνικών μελών όπως ομιλήση εν των επισήμων μελών αλλ' αφού και πάλιν σιγάτε είμαι υπόχρεως να κλείσω την συζήτησιν. Παρηκολούθησα μετά πολλές προσοχής τας επί του ψηφίσματος μου αγορεύσεις των τε Ελληνικών και των Μουσουλμανικών μελών.

Ο **primus in paribus** της εξ αριστερών μου μουσουλμανικής τριανδρίας ηθέλησε πρώτος αντί να πολεμήση τα επιχειρήματά μου να ρίψη και πάλιν μίαν ύβριν κατά του ελληνικού λαού ως αγνώστου και ακαθορίστου καταγωγής.

ΑΡΜΟΣΤΗΣ: Δεν βλέπω ότι το έντ. μουσουλμανικόν μέλος είπεν ύβριν. Αν τούτο εγίνετο θα τον ανεκάλουν

εις την τάξιν.

ΛΑΝΙΤΗΣ: Ζήτημα και τούτο αντιλήψεως Εξοχώτατε. Αλλ' είτε ούτως είτε άλλως δεν θα απαντήσω καθόλου επί του σημείου τούτου εις αυτόν, διότι δεν ήλθον εις την Βουλήν διά να διδάσκω μάθημα Ιστορίας. Τι όμως να είπε περί του αγαθού Χότζα, όστις ηθέλησε να μετατρέψη ολόκληρον τον μουσουλμανικόν κόσμον εις τουρκικόν;

Εάν ούτως είχε το πράγμα, διατί τάχα δεν διεκδικεί δικαιώματα επί της Κύπρου υπέρ της Αραβίας ή της Γαλλίας ή της Ιταλίας, αίτινες έχουσι τόσα εκατομμύρια μουσουλμάνων υπηκόων;

Αλλ' αν ακολουθήσωμεν την περίεργον αυτού θεωρίαν τα δικαιώματα της Ελλάδος δεν εκτείνονται μέχρι του Βοσπόρου και μέχρι του Πόντου και μέχρι των εδώ και γύρω αιγιαλιών, αλλά και μέχρι της Ιαπωνίας και μέχρι της Αβυσσηνίας και μέχρι της Σιβηρίας, όπου αγνοώ κατόπιν ποίων ιστορικών μελετών ανεκάλυψε τουρκικά δικαιώματα η Αυτού Ιερολογιότης.

Αλλ' ερωτώ αυτούς και ας μου απαντήσουν καθαρά: Είναι μουσουλμάνοι ή τούρκοι;

ΣΑΙΤ (Χότζας): Υπάρχουν 400 εκατομμύρια μουσουλμάνων, αίτινα διαιρούνται εις διαφόρους εθνικότητας, αλλ' όλοι θεωρούσιν αλλήλους ως αδελφούς.

ΛΑΝΙΤΗΣ: Ομολογώ, κ. Πρόεδρε, ότι δεν έγινα σοφώτερος. Είναι μουσουλμάνοι ή είναι τούρκοι

ΙΡΦΑΝ: Αργότερα.

ΛΑΝΙΤΗΣ: Αλλ' αφού είναι λοιπόν τούρκοι πως τολμούν εν τη Βουλή ταύτη να διεκδικούν δικαιώματα υπέρ κράτους

ήδη τελειωτικώς καταρρέοντος και όπερ εν συμμαχία μετά Βουλγάρων, Γερμανών και Αυστριακών πολεμεί άλλα κράτη μουσουλμανικά και πως επικαλούνται ως επιχείρημα υπέρ εαυτών τον εκτός μουσουλμανισμόν;

ΙΡΦΑΝ: Δεν είμεθα αξιόμεμπτοι.

ΛΑΝΙΤΗΣ: Σεις όχι, αλλά πρέπει να έχητε το θάρρος ν' αντιμετωπίσητε την σημερινήν των

πραγμάτων κατάστασιν, να αφήσητε τους παλαιούς δρόμους και να προσανατολισθείτε προς τας νέας απόψεις, ας παρουσιάζει ο γιγάντειος της σήμερον αγών.

Αλλ' ο φίλος μου Σαΐτ Χότζας, έφερε κ. Πρόεδρε και άλλα σπουδαία επιχειρήματα. Επεκαλέσθη τα οστά της θείας του Μωάμεθ.

Ας κοιμάται ήσυχος των αιώνιον ύπνον υπό την παχείαν σκιάν των κυπαρίσσων του εν Λάρνακι Τεκέ ή σεβασμία θεία του Προφήτου.

Ουδείς θα ταράξη τον ήσυχον ύπνον της. Εις χιλιάδας τινών μέτρων απόστασιν από του τάφου της είναι ο τάφος του Κίμωνος, όστις έφερε ποτέ εις την Κύπρον την ελληνικήν ελευθερίαν.

Ο τάφος της εκείνος πηγή εμπνεύσεων ευγενών διά τους απογόνους, θα φυλάττη τα οστά της και αν η γη αύτη φυλάττη τα οστά βαρβάρων επιδρομέων, πόσαι άραγε χιλιάδες ελληνικάί δόξαι αναπαύονται υπό το ιστορικόν τούτο έδαφος;

Αλλ' οι τάφοι των προγόνων μας και τα ιερά της αχαιότητος λείψανα και η ιστορία και αι παραδόσεις δημιουργούσι το δίκαιον, το ιστορικόν, ημείς δε αξιούμεν την εθνικήν ημών αποκατάστασιν βασιζόμενοι ουχί απλώς επί του ιστορικού δικαίου αλλά και επί του δικαίου των εθνών.

Γύρω από τους τάφους αυτούς και τα σεμνά ερείπια των αρχαίων ναών και των αρχαίων πόλεων ζη και σήμερον, όπως προ χιλιάδων ετών, ο απaráλλακτος Ελληνικός λαός.

Εις τη καλύβην του χωρικού ακούετε ακόμη τους παλαιούς θρύλους, ο βοσκός παίζει ακόμη τον ίδιον αυλόν όπως εις την εποχήν του Θεοκρίτου.

Εις τα ερείπια της Αμαθούντος θαρρείς ότι πλανάται η σκιά του Ονησίλου και οι χωρικοί της Αμμοχώστου βλέπουσιν ακόμη κάθε τόσον να βγαίνη από τα ερείπια της Σαλαμίνας το φάσμα ενός ρήγα και ο ρήγας αυτός είναι ο Ευαγόρας.

Εις τας πεδιάδας και τα βουνά κοντά εις τες βρύσες και τες όχθες των ποταμών ακούετε την ιδίαν γλώσσαν με την οποίαν ο Οδυσσεύς εχαιρέτα την

Ναυσικάν και οι λόφοι απηχούσι και σήμερον όπως προχιλιάδων ετών τα ονόματα του Ομήρου και του Ηροδότου και του Δημοσθένους και του Ευριπίδου και του Σοφοκλέους.

Η δημώδης μούσα από την Πάφον έως το Καρπάσι ψάλλει τα κλέα των Ακριτών του Βυζαντίου και το περίφημον έπος του Διγενή Ακρίτα το τραγουδεί ελληνική φυλή από του Πόντου μέχρι της Κύπρου.

Αλλ' επιτέλους αμφισβητούν ότι είμεθα Έλληνες. Αμφισβητούν την εθνικήν μας συνείδησιν. Προτείνομεν δημοψήφισμα και τους προκαλούμε. Τους δίδομεν ακόμη και περιθώριον.

"Δεν είναι αι ίδιαι περιστάσεις της Επτανήσου" φωνάζει ο Χαμή βέης της Λάρνακας.

" Εκεί η ένωσις έγινε διότι εγένετο λαθρεμπόριον". Αλλ' εις τον χώρον αυτών τον οποίον θέλομεν σεμνόν όστις ομιλεί πρέπει επί τέλους κάι να ξεύρη.

Εδιάβασε τουλάχιστον ο Χαμή βέης τον βίον του Γλάδστωνος που τόσον θαυμάσια τον έγγραψεν ο **John Morley** ή τους λόγους του Πάρνελ, όταν αποφασίζετο η ένωσις;

Θα εμάνθανεν εκεί ότι η ένωσις της Επτανήσου εγένετο επί τη βάσει των ιδίων λόγων ους επικαλούμεθα ημείς διά τας ειδικά μας αξιώσεις.

Ναι του δικαίου των εθνοτήτων βασιζόμενοι, ζητούμεν την εθνικήν μας ελευθερίαν.

Και ορθώς ο φίλος μου κ. Λοΐζου, είπεν ότι η υφισταμένη εν Ελλάδι διαίρεσις είναι επεισόδιον του εθνικού βίου και ότι, ό,τι ζητούμεν ημείς σήμερον είναι η εθνική μας ελευθερίας και ορθώς συνεπλήρωσεν ο κ. Θεοδότου ότι ημείς ζητούμεν να μας ελευθερώσητε και η οδός δι' ης θα μας ελευθερώσητε εναπόκειται εις υμάς.

Και ορθώς παρετήρησεν ο κ. Σεβέρης ότι εις την Μακεδονίαν παρά το πλευρόν των χιλιάδων Ελλήνων τόσοι Κύπριοι αγωνίζονται.

ΛΑΝΙΤΗΣ: Όχι στρατιώται, όπως συνειθίζουν πάντοτε να πηγαίνουν όταν η Πατρίς τους καλή αλλά

προσυπογράφω πλήρως και τους λόγους του φίλου μου κ. Νεοπτολέμου Πασχάλη, όστις ζητεί την ένωση ουχί διότι σας εδώκαμεν την Θεσσαλονίκην και τους λιμένας μας, ουχί διότι χιλιάδες Ελλήνων μάχονται παρά το πλευρόν σας, αλλ' ως δικαίωμα εθνικόν.

Διαφόρους αντιλήψεις είχεν ο εξ αριστερών διακεκριμένος εκ Λάρνακος ο συνάδελφος.

Ο κ. Ζαννέτος ζητεί την ελευθερίαν του Κυπριακού λαού, όπως ούτος αποφανθή περί της μελλούσης του τύχης.

Αντίληψις, ην δεν επιθυμώ να συζητήσω, έχων υπ' όψιν μου ότι "πάσαι αι οδοί άγουσιν εις Ρώμην".

Ο κ. Ζαννέτος περατών την μακράν αγόρευσιν του ενόμισεν ότι έπρεπε να χαρακτηρίση το κίνημα της Θεσσαλονίκης ως κίνημα στασιαστικόν. Προσωπική αυτού αντίληψις, ην σέβομαι αλλά δεν πρέπει να λέγωνται, δεν είναι στασιασταί εκείνοι οίτινες αγωνίζονται να εκδιώξωσι του πατρώου εδάφους τον επιδρομέα, δεν είναι, όχι στασιασταί όσοι αμύνονται υπέρ Πάτρης και υπέρ αυτής πίπτουσιν εις τας υπερωρείας της ελληνικής Ροδόπης και του αιματοβαφούς Στρυμόνος τας όχθας.

Αυτοί είναι τηρηταί του καθεστώτος ενός ελληνικού καθεστώτος, όπερ εδημιούγησαν φωτεινόν και υπέροχον τρισχιλίων ετών ιστορία και παραδόσεις.

Κύριε Πρόεδρε. Καταλήγων επαναλαμβάνω ότι διά του ψηφίσματος μας ζητούμεν την εθνικήν ημών ελευθερίαν και ότι εις σας απόκειται η εκλογή της οδού, δι' ης θα ελευθερωθώμεν.

Επικαλούμαι υπέρ του ψηφίσματος μας το φιλελεύθερον αγγλικόν πνεύμα, την μακράν σας ιστορίαν, τας αρχάς υπέρ των μάχεσθε και ζητώ εν ονόματι τούτων, όπως ψηφίσητε μαζί μας. Είναι καθήκον σας, θα είναι τιμή σας".

Το ψήφισμα καταψηφίζεται διά της συμμαχικής ψήφου των επισήμων και οθωμανικών μελών και της νικώσης του Αρμοστού.

Στη συνέχεια ο Φίλιος Ζαννέτος κατέθεσε ξεχωριστό ψήφισμα που προέβλεπε την κατάλυση της επελθούσης μεταβολής με τη συνθήκη του 1914, αλλά τελικά το απέσυρε.

ΑΡΜΟΣΤΗΣ: Εν τη ημερησία διατάξει ως εργασία αναγράφεται ψήφισμα του κ. Ζαννέτου, περί της διά της καταλύσεως της Συνθήκης επελθούσης πολιτικής μεταβολής. Ευρίσκομαι εν δυσκολία τινι διά το ψήφισμα τούτο και το έντ. μέλος έχει ιδιαιτέρως πληροφορηθή προς τούτο.

Το ψήφισμα είναι ουσιαστικώς ταυτόσημον προς πρότασιν ομοίαν γενομένην εις την αντιφώνησιν του εναρκτηρίου λόγου και η πρότασις εκείνη έτυχε μακράς συζητήσεως.

Δεν γνωρίζω αν το έντ. μέλος δύναται να βοηθήση εν τω ζητήματι τούτου.

ΖΑΝΝΕΤΟΣ: Δεν επιθυμώ να φέρω την έδραν εις δύσκολον θέσιν θα επεθύμουν μόνον να μάθω διατί είναι εκτός της τάξεως το ψήφισμα τούτο και εις ποίους οργανικούς νόμους προσκούρει.

ΑΡΜΟΣΤΗΣ: Όταν εκφέρω την από της Εδρας απόφασιν μου ουδεμίαν το έντ. μέλος δύναται να δώση απάντησιν. Ωστε λέγω εν τω σημείω τούτω ότι είναι θεμελιώδης κοινοβουλευτική αρχή, ότι ουδεμία πρότασις δύναται δις να επαναλαμβάνηται εν τη αυτή συνόδω.

ΖΑΝΝΕΤΟΣ: Θα αποσύρω το ψήφισμα υπακούων εις την απόφασιν της Εδρας.

ΑΡΜΟΣΤΗΣ: Ευχαριστώ το έντ. μέλος. Αλλ' επειδή το ζήτημα είναι σοβαρόν να αναγνώσω σχετικώς σελίδας εκ μιάς μεγάλης αυθεντίας επί των κοινοβουλευτικών συζητήσεων (αναγινώσκει).

Είτα η συνεδρία λύεται.